

УДК 94(477):277«4»1953/1964  
DOI <https://doi.org/10.32838/2663-5984/2022/1.9>

**Мазуркевич А.О.**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**Петасюк О.І.**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

## ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТИЯН-БАПТИСТІВ В УРСР (1953–1964 РОКИ)

*У статті досліджується діяльність євангельських християн-баптистів у період антирелігійної кампанії Хрущова (1953–1964 роки) на теренах Української РСР. Систематизовано основні методи, напрями й форми їхньої діяльності в боротьбі за право власної віри. Виявлено, що в цей час розвивалася підпільна видавнича діяльність баптистів, активно поширювалися листівки та послання. Проаналізовано такі форми діяльності баптистів, як проведення зібрань у найрізноманітніших місцях (по квартирах членів общин, на кладовищах, під час проведення похорон тощо); видання та розповсюдження духовної літератури; відвідування общин, діяльність під час ув'язнення та інші. Установлено, що євангельські християни-баптисти, співпрацюючи в особі ВС ЄХБ з владними структурами, активно боролися за церкву, незалежну від держави, і намагалися вирішити це питання організаційно-установчими шляхами. Сформульовано висновок: євангельські християни-баптисти мали на меті захистити свої світоглядні позиції та внутрішньоцерковну організацію, а тому протистояли владі різними методами, у тому числі й підпільно.*

*Простежено: звичайні віруючі помісних українських церков відігравали важливу роль у загальносоюзному вимірі руху проти втручання влади у внутрішньоцерковне життя і проти неправомірних арештів невинних людей. Продемонстровано, що, незважаючи на утиски й заборони влади, віруючі продовжували проводити богослужіння та відвідувати общини, що дуже непокоїло владу.*

*З'ясовано, що основними напрями діяльності євангельських християн-баптистів були просвітницький, організаційний і видавничий. Прослідковано діяльність і вплив «Ініціативної групи» на віруючих території Української РСР, на відвідування українських церков і залучення їх до всесоюзної діяльності. Доведено, що діяльність євангельських християн-баптистів дала свої результати, бо їх церква й рух не занепали, а, навпаки, зайняли власне місце в релігійному житті України.*

**Ключові слова:** євангельські християни-баптисти, форми, методи, напрями, з'їзд.

**Постановка проблеми.** Баптисти перебували на особливому рахунку в радянської влади. Ставлення до них завжди коливалося – від дозволу на їхню діяльність і зібрання в другій половині 20-х років ХХ ст. до активних репресій проти віруючих у 1930-х роках. Незважаючи на ставлення до цього напрямку протестантизму, їхніх представників сприймали як «інших» або ж «чужих», а владна пропагандистська машина цьому лиш сприяла. Прихід до влади М. Хрущова не став винятком, і за час його керівництва була проведена активна жорстка антирелігійна кампанія, яка була націлена на баптистів, а саме здійснення впливу на їхню організаційну структуру, церковні порядки й, отже, на «простих» віруючих. Протягом 50-х років ХХ ст., в роки антирелігійної пропаганди, баптистська церква, її основопо-

ложні твердження віровчення не зникли за активного втручання влади, натомість вона вижила. Це стало можливим через активну діяльність різних небайдужих християн-баптистів, які докладали максимум зусиль і провадили різні напрями просвітницької роботи для поширення свого віровчення, аби зберегти церкву та її першопочаткові й важливі істини.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Про діяльність євангельських християн баптистів ідеться в працях В. Заватські [5], Л. Мітрохіна [16; 17], С. Савінського [18], В. Любашенко [15]. Ґрунтовну роботу провів В. Войналович [4], опрацювавши різні джерела й увівши їх у науковий обіг, дослідив політику радянської влади до різних релігійних течій, а також методи протидії віруючих владі. Діяльності баптистів указанного

періоду присвячено низку статей: П. Бондарчук [3] досліджує саме братство євангельських християн-баптистів (далі – ЄХБ) та їх взаємовідносини; О. Лахно [8–14] аналізує релігійну ситуацію в Радянському Союзі в указаний період, місце баптистів у ній і їхню видавничу діяльність. В. Саламаха [19] досліджує рух чистих баптистів на території України. Дослідники опосередковано або ж частково розглядали діяльність євангельських християн-баптистів у 1950–1960-х років, проте не було розроблено систематизації різних форм і методів їхньої діяльності.

**Постановка завдання.** Метою статті є вивчення різних форм, методів і напрямів діяльності українських представників євангельських християн-баптистів у період 1953–1964 роки.

**Виклад основного матеріалу.** У 2021 році Міжнародний союз церков євангельських християн-баптистів (МСЦ ЄХБ) святкував ювілей – 60 років. Саме в 1961 році група ініціативних віруючих людей відділилася від контрольованої владою офіційного союзу євангельських християн – баптистів (через їхні поступки владі). Представники радянської антирелігійної кампанії, яка тоді була в розпалі, активно втручалися в життя релігійних конфесій, зокрема в такий нетрадиційний для Радянського Союзу баптизм, який і прийняв на себе чи не основний удар. Активна пропаганда атеїзму, втручання в церковні порядки й ведення зібрань у баптистських церквах, дискредитація віруючих, особливо пастирів і дияконів, нав'язування стереотипів упродовж усього існування СРСР має відчутні наслідки йі зараз, коли вже більш як 30 років церковні громади баптистів доступними способами та можливостями намагаються своєю діяльністю розвіяти міфи і стереотипи про «сектантів», активно пропаговані радянською владою.

Прихід до влади М. Хрущова ознаменував новий виток у практиці ставленні до релігії, зокрема до баптистів. Якщо у 20-х роках ХХ ст. придушувалися будь-які прояви релігії та кожна конфесія страждала від утисків радянської машини, то в 1950-х роках акцент змінився: «ворогами народу» стали так звані секти, до яких було приписано й баптизм. Владна верхівка навчилася вміло використовувати релігійних діячів у власних цілях (передусім на міжнародній арені). Так, РПЦ відводилася важлива роль в об'єднанні інших православних або ж загалом християнських церков на міжнародній арені [21, с. 52]. Так само хотіли залучити й інші конфесії, тому радянська тоталітарна машина почала вербувати представників

релігійних общин, аби вони пропагували ідеї, які б влаштували владу, доповідали про «ненадійні елементи» в громаді та втручалися в періодичні видання (наприклад, «Братський вісник»), у яких друкували статті світського прокомуністичного характеру. Це все відбувалося через Всесоюзну раду євангельських християн-баптистів (далі – ВР ЄХБ) – об'єднання, яке було утворене за сприянням влади в 1944 році шляхом злиття християн віри євангельської та баптистів. Багато віруючих дійсно вербувалося через такі причини: уважали, що нехай краще вони будуть доповідати владі, ніж хтось інший; якщо не погоджувалися, могли зазнавати гонінь або влада припиняла зібрання та конфісковувала молитовні будинки. Проте багато християн відстоювали свої позиції й не співпрацювали з владою, а тому часто вели підпільну діяльність і мусили знаходити нові форми та методи поширення християнських основ.

Баптисти здійснювали свою діяльність у таких напрямах: організаційному, видавничому, просвітницькому. У межах цих напрямів вони застосовували такі основні форми: проводили богослужіння; розповсюджували духовну літературу, Біблії, пісенники; створювали місцеві організації; відвідували общини; діяли під час перебування у в'язницях. Євангельські християни-баптисти застосовували офіційний (легальний) і підпільний методи діяльності.

Найпершою та найпоширенішою формою діяльності були богослужіння, коли люди збиралися й слухали проповіді служителів помісних і приїжджих церков. Звичайним місцем для відбуття таких зібрань були молитовні будинки, проте в часи антирелігійної кампанії церкви не хотіли реєструвати локації, а тому не реєстрували ті місця, у яких віруючі збиралися. Релігійні споруди за радянської влади також почали масово закривати або конфісковувати за найменші або ж вигадані причини (висока орендна плата, аварійний стан приміщення [21, с. 63]). Тому, коли можливість збиратися в молитовних будинках зникла, люди починали збиратися в різні місцях: і на відкритих територіях просто неба, і в лісі, де було б важко знайти, тощо. Проводили молодіжні зібрання й на кладовищах. Узагалі владою заборонялося допускати молодих людей до церков, бути присутніми на зібраннях, а тим більше брати участь у служіннях чи приймати водне хрещення. Деякі кмітливі лідери вирішили спробувати проводити зустрічі там, де є безліч простору й куди рідко хто навідувався без особливої потреби, – на кладовищах. Такі акції проходили без затримок,

бо поліцейські чи інші служби думали, що відбувається поминальна служба, а тому не турбували присутніх, що давало змогу проводити зустрічі й надалі. Проводили богослужіння й під час проведення похорон. Це були ті випадки, коли помирав або відомий служитель, або ж мученик, убитий за свою віру у в'язниці. Такі поховання завжди збирали багато людей і давали можливість відкрито проводити богослужіння. Нерідко після таких процесій люди каюлися і йшли до зібрань [20, с. 152]. Після подібних відкритих зібрань радянська влада намагалася протидіяти своїми способами: влаштовувалися кіномайданчики й демонструвалися фільми, звісно, атеїстичного спрямування.

Видавнича діяльність була й залишається однією з провідних у християн-баптистів. Видавництво різного роду літератури, періодичних друкованих видань, листівок завжди радо віталася в релігійному середовищі, адже прості віруючі могли дізнатися, що важливого відбувається у світі та разом з іншими віруючими бути в певній єдності, знаючи, що й інші члени церкви (чи то помісної, чи то всесоюдної) також читають і передплачують саме цей журнал.

Друкованим офіційним виданням ВР ЄХБ був «Братський вісник», у якому висвітлювалися різні новини, події, пов'язані із союзом, були вміщені статті, тлумачення біблійних текстів. Віруючі передплачували й читали цей журнал, поширювали серед різних людей. Проте з більшим втручанням влади в їхнє життя змінюється зміст цього журналу, тому що почали публікуватися звернення радянської влади, що, цілком логічно, не влаштовувало багатьох віруючих людей. З огляду на те що зв'язок між ВР ЄХБ по Україні та місцевими й сільськими церквами тримався на передплаті журналу «Братський вісник», відмова від отримання цього журналу тлумачилася як припинення зв'язків з офіційним союзом, що для останніх було небажаним і катастрофічним, з огляду на суспільне невдоволення їхньою діяльністю. Це також можна тлумачити як пасивний вид спротиву.

Початок самвидаву общин ЄХБ відноситься ще до 1960 року. Ініціативна група розпочала видавати «Братський листок», у якому інформувала про свою діяльність і висвітлювала важливі релігійні й суспільні теми. Уже з 1964 року цей журнал почав виходити регулярно (один раз на місяць) як інформаційний орган Ради церков євангельських християн-баптистів (РЦ ЄХБ). Із 1963 року почав виходити журнал опозиційних віруючих ЄХБ «Вісник спасіння» [13, с. 293].

Потрібно розуміти, що для баптистських церков важливим є принцип об'єднання та згуртованості, бо вони намагаються слідувати принципам першоапостольської церкви, що неодноразово згадується в Діях Апостолів у 6 та 15 розділах [2, с. 1109, 1122]. Тому питання різного ступеня важливості на будь-якому рівні (від маленької помісної церкви до Всесоюзного церковного органу) мали обговорюватися й прийматися разом віруючими на загальних з'їздах. З огляду на це, організаційні форми є важливим складником діяльності євангельських християн-баптистів.

Недарма ключовою вимогою Ініціативної групи було проведення з'їзду за участю всіх зареєстрованих і незареєстрованих общин СРСР, який фактично не проводився з 1926 року. На ньому планувалося б розглянути всі прийняті документи й винести питання щодо їх виконання. Варто зазначити, що з'їзд таки відбувся у вересні 1963 року, але з ретельно підібраним складом учасників. Серед прихильників і послідовників Ініціативної групи цей з'їзд прийнято називати «нелегальним», бо не були представлені всі думки та позиції представників євангельських християн-баптистів, особливо активних учасників. Якщо такі й були, то вони фігурували як гості, тобто не мали права голосу та права впливати на перебіг і результати з'їзду.

У 1960-х роках своєрідним центром діяльності оргкомітету стала Україна, де тривалий час перебували Г. Крючков – його голова, секретар Г. Вінс та активні діячі – Є. Коваленко, Л. Коваленко, А. Кечик, П. Оверчук, В. Мельничук та інші. У Києві регулярно проводилися нелегальні засідання Оргкомітету, скликалися наради представників різних областей і республік. Так, у вересні 1964 року в Києві відбулося розширене засідання Оргкомітету з представниками Кавказу, Сибіру, Середньої Азії, Молдавії, Білорусії. У листопаді 1964 року пройшла нарада, у якій брали участь близько 200 представників релігійних громад. Діяльність Оргкомітету давала свої результати. Так, якщо станом на 1957 рік в УРСР, за офіційними даними, діяли 1345 зареєстрованих громад ЄХБ, то вже в 1962 р. – 1138 (94 850 осіб) і 90 незареєстрованих (2760 осіб) [3, с. 9]. За 2 роки, у 1964 році, в Україні діяло 178 релігійних громад і груп, що звільнилися з-під впливу ВР ЄХБ і стали на позиції Оргкомітету [1, с. 6]. Також активною була місіонерська діяльність. Багато пасторів і пресвітерів відвідувало різні общини та церкви на території Української РСР або ж на інших союзних територіях,

де перебували в засланні. Степан Місірук згадує, що він разом з іншими служителями часто відвідували місцеві церкви. У середині 1960-х років вони разом із Миколою Шевченком відвідували церкви Київського об'єднання, за що були переслідувані. Так само церкву, у якій служив Степан Місірук, відвідували А. Шалашов і М. Хорев, які в той час були активними діячами Ініціативної групи. Вона зверталася безпосередньо до окремих релігійних громад. Зокрема, у 1963–1964 роках майже в кожній із областей України побувало 8–10 прибічників групи, які здійснювали нелегальні богослужіння, зустрічаючись із віруючими [1, с. 7].

У діяльності євангельських християн баптистів можна виокремити певні заходи, які допомагали протистояти втручанням влади в церковну діяльність. Просвітницький (євангелізація) напрям – найпоширеніший спосіб ознайомлення людей із вірою за сьогодення й у той час. Гоніння не змінили цей стан речей, а вивели в нову площину. Віруючі люди намагалися в різних місцях, де тільки це було можливо, свідчити та поширювати свою віру. Вони це робили, незважаючи на обставини, у яких перебували. Відтак часто бували у в'язницях або таборах за те, що не зрікалися своєї віри або відмовлялися виконувати накази влади.

Молодь також активно використовувала цей напрям діяльності. У 1959–1960 роки в Одесі було організовано Союз молоді ЄХБ, який не входив організаційно до ВР ЄХБ. Вони займалися активною євангелізаційною діяльністю, намагаючись поширити християнське вчення серед якомога більшої кількості людей. Варто зазначити, що це було не примусовою, а добровільною діяльністю. Віруючі хотіли навертати людей до Бога, водночас протидіючи радянській атеїстичній пропаганді.

Важливим складником діяльності був й особистий євангелізм, який полягав не стільки в словесному поширенні християнських ідей, скільки в практичному втіленні у власному житті. Прикладом можуть слугувати всі ті люди, які не зрікалися віровчення й перебували у в'язниці через свої переконання. На повсякденному рівні це проявлялося в щоденному застосуванні євангелістського вчення – допомоги тим, хто поряд або хто її потребує; не гнівитися на тих, хто ображає; «підставляти другу щоку» тощо. Як би це банально не звучало, але це було найдієвішим способом навернення людей у віру, бо перед ними був приклад тих, як релігійні переконання допомагають.

Активна євангелізація спостерігалася у в'язницях. Коли віруючі потрапляли за ґрати або

ж у колонію, вони свідчили іншим ув'язненим про свою віру, а часто й прикладом її показували. Так, Микола Шевченко, відбуваючи покарання у в'язниці, продовжував звіщати про свою віру, за що був покараний сидінням у бараці посиленого режиму [20, с. 152]. Ув'язнені віруючі намагалися знайти одновірців, з якими, наскільки це було можливо, проводили зустрічі, ділилися духовною літературою та періодичними виданнями.

Активно використовувалося поширення різних листів між церквами й Ініціативною групою, які б демонстрували їхні погляди та слугували підтримкою, що утиски влади переживають усі общини СРСР. Ініціативна група активно поширювала свої послання [20, с. 186] (за аналогією з посланнями апостолів), у яких указувала свою позицію та поширювала звістку про скликання з'їзду церкви ЄХБ. Своє учення «ініціативники» ширили Україною з Кіровоградської, Кримської та Харківської областей. Вплив на віруючих церкви ЄХБ вони здійснювали шляхом поштового відправлення листів, використовували також родинні й релігійні канали [8, с. 216].

Одразу ж після офіційного виступу Ініціативної групи в серпні 1961 року до органів влади масово надходили листи від віруючих із проханнями дозволити проведення Всесоюзного з'їзду. Статистика Ради у справах релігійних культур (РСРК) показує, що протягом 21 серпня – 30 грудня 1961 року вони отримали 272 листи за майже 1 300 підписами щодо скликання з'їзду. Найбільше підписів надійшло від українських віруючих [8, с. 216].

Ще однією формою протесту проти свавілля влади щодо релігійних общин були голодування. Так, Г. Крючков пише [7, с. 438], що через переслідування віруючих і внаслідок цього порушення законодавства деякі віруючі оголошували голодування, зокрема такі випадки відомі в Одесі. Щодо наслідків таких рішень достеменно невідомо, але водночас відбувалося перекручування фактів з боку держави, мовляв, «сектанти принесли в жертву віруючих», так шантажуючи вірян.

**Висновки.** Отже, можна спостерігати таку тенденцію розвитку релігійного життя євангельських християн-баптистів за радянського часу: незважаючи на несприятливу ситуацію в країні та постійні переслідування з боку влади, активні члени громад євангельських християн-баптистів продовжували свою діяльність, використовуючи всі можливі методи та способи поширення благовістя. Починаючи з низових повсякденних форм (богослужіння по квартирах, у лісах, на

похоронах) і на вищому обласному й регіональному рівнях (поширення листів, відвідування різних общин, проведення зборів, з'їздів), баптисти наvertsали до себе все більше людей і сприяли збе-

реженню основоположних засад віри. Основними напрямками діяльності євангельських християн-баптистів були просвітницький, організаційний і видавничий.

### Список літератури:

1. Бажан О. Розділяючи на «чистих» і «нечистих». Заходи владних структур України по обмеженню впливу окремих релігійних конфесій і течій та реакція на них з боку кліру і віруючих в 60–80 роках. 2015. URL: [https://shron1.chtyvo.org.ua/Bazhan\\_Oleh/Rozdiliaiuchy\\_na\\_chystykh\\_i\\_nechystykh.pdf?](https://shron1.chtyvo.org.ua/Bazhan_Oleh/Rozdiliaiuchy_na_chystykh_i_nechystykh.pdf?)
2. Біблія або Книги Святого Письма Старого та Нового заповітів. UKRAINIAN BIBLE United Bible Societies, 1990. 2М-V053(К). 1256 с.
3. Бондарчук П. Євангельські християни-баптисти в УРСР (середина 1940 – середина 1980-х рр.): взаємини з владою, особливості та трансформації релігійного життя. *Український історичний журнал*. 2018. № 6. С. 145–167.
4. Войналович В.А. Партійно-державна політика щодо релігії та релігійних інституцій в Україні 1940–1960-х років: політологічний дискурс. Київ : Світогляд, 2005. 741 с.
5. Заватски В. Евангелическое движение в СССР после второй мировой войны. Москва : Центральный комитет менонитов в России, 1995. 559 с.
6. Крючков Г.К. Великое пробуждение XX века. Москва : «Христианин» МСЦ ЕХБ, 2008. 520 с.
7. Крючков Г.К. От смерти в жизнь. 2016. 438 с. URL: [https://drive.google.com/file/d/1PAxdlwbUO\\_5T92lhtj8ilRRofejI4o\\_H/view](https://drive.google.com/file/d/1PAxdlwbUO_5T92lhtj8ilRRofejI4o_H/view).
8. Лахно О.П. Діяльність «Ініціативної групи зі скликання надзвичайного Всесоюзного з'їзду євангельських християн-баптистів у СРСР» у всесоюзному та українському вимірі. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2010. Вип. XXIX. 2010. URL: [http://old.istznu.org/dc/file.php?host\\_id=1&path=/page/issues/29/lakhno.pdf](http://old.istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/29/lakhno.pdf).
9. Лахно О. Діяльність прибічників Ради Церков Євангельських християн-баптистів на Полтавщині (60-ті рр. XX ст.). *Історія релігій в Україні* : науковий щорічник. Львів : Логос, 2005. Книга I. С. 347–352.
10. Лахно О.П. Передумови та причини визрівання системної кризи у церкві євангельських християн-баптистів середини XX століття. *Українське релігієзнавство*. 2008. № 45. С. 91–98.
11. Лахно О.П. Підпільна видавнича діяльність як прояв опозиційності Спільки Церков Євангельських християн-баптистів. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2007. № 2. С. 45–51.
12. Лахно О.П. Причини виникнення опозиційних рухів поміж віруючих Євангельських християн-баптистів. *Треті Череванівські читання* : збірник наук. статей за матеріалами III Всеукр. наук. конф., 17–18 берез. 2016 р. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2016. С. 53–61.
13. Лахно О.П. Самвидав Спільки Церков Євангельських християн-баптистів на теренах Радянського Союзу. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/14495/1/%D0%9B%D0%B0%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%9E.pdf>.
14. Лахно О.П. Статутна реформа радянського баптизму 1959–1960-х років як каталізатор конфесійного розколу. *Історична пам'ять*. 2016. Вип. 34–35.
15. Любащенко В.І. Історія протестантизму в Україні. Київ : Поліс, 1996. 244 с.
16. Митрохин Л.Н. Баптизм. Москва : Политиздат, 1966. 264 с.
17. Митрохин Л.Н. Баптизм: история и современность (философско-социологические очерки). Санкт-Петербург : РХГИ, 1997. 480 с.
18. Савинский С.Н. История Евангельских христиан-баптистов Украины, России, Белоруссии (1917–1967). Санкт-Петербург : Библия для всех, 1999. 157 с.
19. Саламаха В.І. Рух чистих баптистів в Україні (середина 1950-их – початок 1960-их рр.). URL: [http://old.istznu.org/dc/file.php?host\\_id=1&path=/page/issues/20/20/salamakha.pdf](http://old.istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/20/20/salamakha.pdf).
20. Подражайте вере их (1961–2001 гг.). Москва : Издательство миссии «Фриденштимме» 2007. 384 с.
21. Релігійна політика і внутрішньоконфесійне життя у середині 1950-х – першій половині 1960-х років. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/Book/relig/3.pdf>.
22. Трегуб Г.А. Євангельські християни в радянській Україні: диверсифікація як відповідь на виклик несприятливих умов. *Гілея*. 2014. Вип. 89. № 10. С. 277–282.

**Mazurkevich A.O., Petasyuk O.I. ACTIVITIES OF EVANGELICAL BAPTIST CHRISTIANS IN THE USSR (1953–1964)**

*The article examines activities of Evangelical Baptist Christians during the Nikita Khrushchev's anti-religious campaign in the USSR (1953–1964). Systematized their main methods and forms activities in the struggle for the right to one's own faith. It was discovered that at this time the underground publishing activities of the Baptists were developing, leaflets and messages were actively distributed. The analyzed following forms of Baptist activity are analyzed – holding meetings in different places (in apartments of community members, in cemeteries, during funerals, etc); publication and distribution of spiritual literature; visiting communities, working in prisons, etc. The established that Evangelical Baptist Christians through the cooperation of their governing body All-Union Council EHB with Soviet authorities actively fought for an independent church and tried to solve these issues through organizational and founding ways. It was concluded that Evangelical Baptist Christians wanted to defend their worldview and intra-church organization and therefore opposed the government by various methods including underground.*

*It has been observed that ordinary believers of local Ukrainian churches played an important role in the all-Union dimension of the movement against government intervention into church life and against the wrongful arrests of innocent people. It has been shown that despite the oppression and prohibitions of the authorities believers continued to worship and visit other communities, much to the displeasure of the authorities.*

*It was found out that the main activities directions Evangelical Baptist Christians were educational, organizational and publishing. The traced activity and influence of the "Initiative Group" on believers in the territory of the Ukrainian SSR, visits to Ukrainian churches and their involvement in all-Union activities. It was proved that the activity of Evangelical Baptist Christians brought its results, as their church and movement did not decline on the contrary, took their own place in the religious life of Ukraine.*

**Key words:** *Evangelical Baptist Christians, methods, forms, directions, congress.*